

inbo

Instituut voor natuur- en bosonderzoek
Research Institute for Nature and Forest

Afdeling Milieu-, Natuur- en Energiebeleid,
Dienst MER
t.a.v. Pascal Van Ghelue
Koning Albert II-laan 20 bus 8
1000 Brussel

Contact: niko.boone@inbo.be

Telefoonnummer: 02/558 18 75

Datum: 08/02/2007

Betreft: Kennisgevingsdossier Project-MER-Provincie Vlaams-Brabant
Gecontroleerd overstromingsgebied in de vallei van de Oude Beek en Puttenbeek
te Opwijk

INBO.A.2007.30

Geachte,

Bijgevoegd enkele opmerkingen bij het kennisgevingsdossier Project-MER –Provincie Vlaams-Brabant Gecontroleerd overstromingsgebied in de vallei van de Oude Beek en Puttenbeek te Opwijk.

Met vriendelijke groeten,

Prof. Eckhart Kuijken
administrateur-generaal
Instituut voor natuur- en bosonderzoek

Wetenschappelijke
instelling van de
Vlaamse Gemeenschap

- Kliniekstraat 25 - B-1070 Brussel - T.: +32 2 558 18 11 - F.: +32 2 558 18 05 - info@inbo.be - www.inbo.be
- Gaverstraat 4 - B-9500 Geraardsbergen - T.: +32 54 43 71 11 - F.: +32 54 43 61 60 - info@inbo.be - www.inbo.be
- Duboislaan 14 - B-1560 Groenendaal - T.: +32 2 658 04 10 - F.: +32 2 657 96 82 - info@inbo.be - www.inbo.be

inbo

Instituut voor natuur- en bosonderzoek
Research Institute for Nature and Forest

P7: In de projectverantwoording worden de verharde oppervlaktes en het reliëf vermeld als oorzaken voor de wateroverlast, naast o.a. lokale knelpunten die de afwatering belemmeren (p6). Als oplossing hiervoor wordt enkel de aanleg van wachtbekkens aangehaald. In het stappenplan van integraal waterbeheer dient eerst gekeken te worden naar het vasthouden van water, dan naar het bufferen ervan en als derde stap pas het bergen van water. Brongerichte maatregelen zoals het langer vasthouden van water in de afstroomgebieden, erosiebestrijdingsmaatregelen enz. worden niet in overweging genomen.

P9: Voor het bepalen van de biologische waarde van de actuele vegetatie dient men zo recent mogelijke informatie te gebruiken. De Biologische Waarderingskaart (BWK) dateert van 1998. De aanwezige vegetatie is het resultaat van de standplaatskenmerken in combinatie met het gevoerde beheer. Pas recent krijgen enkele percelen in de vallei van de Puttenbeek een natuurgericht beheer. Voor het bepalen van de waarde van de percelen dient daarmee rekening gehouden te worden. De actuele vegetatie geeft niet altijd de werkelijke waarde van een perceel aan.

Op p38 staat dat het perceel in mei 2006 bezocht werd. Om een goed beeld te krijgen van de vegetatie dient op meerdere momenten van het jaar geïnventariseerd te worden.

Deelgebieden 1 en 2 hebben een bestemming natuurgebied. Natuurbehoud is hier de hoofdfunctie en de inrichting en het beheer ervan dienen hier naar gericht te worden. Dat is in dit gebied niet gebeurd of pas recent opgestart. Er dient onderzocht te worden in hoeverre het project de invulling van deze bestemming beïnvloedt.

Op dit ogenblik is ongeveer 2/3^e van het Vlaams Ecologisch Netwerk (VEN) afgebakend. Het IVON, bestaande uit natuurverwevingsgebieden en natuurverbindingsgebieden, is slechts heel beperkt afgebakend. Er kan nog niet gezegd worden of dit valleigebied in een van deze categorieën zal opgenomen worden. Het proces voor de afbakening van de natuurlijke en agrarische structuur (waaronder VEN en natuurverwevingsgebieden) voor deze regio is recent opgestart.

In het goedgekeurd provinciaal ruimtelijk structuurplan (1) wordt de vallei van de Grote Molenbeek geselecteerd als natuurverbindingsgebied (3a: Vallei en beekvalleien van de Grote Molenbeek-Vliet (Stampbeek, Puttenbeek, Kwetsenbeek, Lindebeek en Robbeek) als belangrijke verbindingselementen tussen Lippelobos en Kravaalbos-Herenbos).

P12: Bij het natuurdecreet dient de zogenaamde “natuurtoets” vermeld te worden Art. 16 § 1. van het natuurdecreet stelt “In het geval van een vergunningsplichtige activiteit, draagt de bevoegde overheid er zorg voor dat er geen vermijdbare schade aan de natuur kan ontstaan door de vergunning of toestemming te weigeren of door redelijkerwijze voorwaarden op te leggen om de schade te voorkomen, te beperken of, indien dit niet mogelijk is, te herstellen.”.

In deelgebied 1 en het locatiealternatief liggen percelen die als natuurreserveaat beheerd worden door Natuurpunt.

P17: Verontreiniging van de bodem kan ook optreden in de exploitatiefase indien in het wachtbekken vervuild slib bezinkt.

Er wordt gesteld dat het project de verdroging in de vallei kan tegengaan. Eerst dient onderzocht te worden of er in dit valleigebied effectief verdroging optreedt.

inbo

Instituut voor natuur- en bosonderzoek
Research Institute for Nature and Forest

Hierbij dient opgemerkt dat de chemische samenstelling van grondwater verschilt van die van oppervlaktewater. De vegetatie van een grondwatergevoed systeem verschilt dan ook van deze van een oppervlaktewater gevoed systeem. Het vervangen van grondwater door de aanvoer van oppervlaktewater zal dan ook effect hebben op de vegetatiesamenstelling.

P21: Er wordt gesteld dat de belasting voor natuur relatief klein is.

Dit dient grondig bekeken te worden. In deze regio is de oppervlakte natuurgebied zeer beperkt en versnipperd. Deelgebied 1 bijvoorbeeld omvat een van de weinige rietlanden in de regio. Volgens figuur 9 kan hier 1-2m water gestockeerd worden. Indien dit gebeurt tijdens het broedseizoen kan dit grote invloed hebben op de populatie rietvogels in deze regio die hier geconcentreerd op enkele percelen voorkomt. Daarnaast dient ook rekening gehouden te worden met de waterkwaliteit en de afzetting van slib in deze wachtbekkens.

P23: Naast uitvoerings- en locatie-alternatieven voor wachtbekkens dienen ook doelstellingsalternatieven voor de wachtbekkens zelf onderzocht te worden. Er wordt enkel uitgegaan van de aanleg van wachtbekkens voor het oplossen van het waterprobleem. Het nemen van brongerichte maatregelen is een van de principes van integraal waterbeheer.

P34: Er wordt gesteld dat de natuurbestemming van het gebied niet in het gedrang komt. Bij uitvoering van het project verandert evenwel de functie van het gebied van hoofdfunctie natuur naar hoofdfunctie waterberging. Het project betreft geen herstel van een natuurlijk overstromingsgebied, maar het concentreren van overtollig oppervlaktewater op enkele percelen. Er dient onderzocht te worden in hoeverre het gebruik van het gebied als wachtbekken in overeenstemming is met de bestemming en of een optimale invulling van de bestemming natuurgebied op deze percelen mogelijk blijft.

P37: Er wordt aangegeven dat de ruimere omgeving gescreend zal worden op de aanwezigheid van waardevolle gebieden, met name VEN- en NATURA2000-gebieden. In tabel 1 (p11-12) wordt evenwel al aangegeven dat beide voor dit project niet relevant zijn.

P38: er wordt gesteld dat aangeplante boomsoorten die niet natuurlijk verjongen weinig bijbrengen tot de ecologische waarde van een bepaald ecosysteem. Deze stelling is niet correct. In de meerderheid van de bossen in Vlaanderen zijn de hoofdboomsoorten aangeplant. De reden waarom sommige soorten al dan niet natuurlijk verjongen is niet altijd duidelijk. Belangrijker is te kijken of de soorten streekeigen zijn en aangepast aan de standplaats. Daartegenover zijn er een aantal niet inheemse soorten die zeer vlot natuurlijk verjongen (bv. Amerikaanse eik, Amerikaanse vogelkers) en net daardoor de ecologische waarde van een bos bedreigen.

Bij de effecten in de exploitatiefase dient rekening gehouden te worden met de erosieproblematiek. Slib dat wordt meegevoerd zal in de wachtbekkens bezinken. Het effect hiervan op de vegetatie dient onderzocht te worden. Deze afzettingen hebben ook invloed op de bergingscapaciteit van het wachtbekken. Indien dit slib regelmatig verwijderd moet worden zal dit eveneens effect hebben op de vegetatie. Het erosie-sedimentatieproces dient onderzocht te worden.

inbo

Instituut voor natuur- en bosonderzoek
Research Institute for Nature and Forest

P39: In een bestemming natuurgebied is het de doelstelling de natuurlijke vegetatie te herstellen en duurzaam in stand te houden. Er dient nagegaan te worden in hoeverre dit project het herstel van de voor deze standplaats natuurlijke vegetatie beïnvloedt. Zoals eerder reeds aangegeven is de voorkomende vegetatie het resultaat van de abiotische standplaatskenmerken en het gevoerde beheer. De actuele vegetatie is daardoor niet noodzakelijk de meest waardevolle die in een natuurgebied verwacht mag worden. Bij de beoordeling van de effecten van het project dient daarmee rekening gehouden te worden.

Vernatting kan niet zomaar positief geëvalueerd worden voor de natuurlijke vegetatie. Als referentie dienen zowel kwaliteit, kwantiteit en regime van het natuurlijke watersysteem onderzocht te worden. Wat hiervan afwijkt dient negatief beoordeeld te worden

Naast eventuele Rode Lijst soorten dient ruimer gekeken te worden naar het effect op typische soorten voor dergelijk valleiecosysteem. In een natuurgebied is de doelstelling om een zo volledig mogelijk ecosysteem in stand te houden. Ook algemenere soorten horen daar bij.

P40: Voor het bepalen van de barrièrewerking van de constructies voor vissen baseert men zich op het vismigratieseizoen. Er bestaat evenwel niet echt één vismigratieseizoen. Het is wel zo dat de meeste karperachtigen tijdens het voortplantingsseizoen (april-mei), stroomopwaarts trekken (althans een groot deel van de populatie), op zoek naar geschikte voortplantingshabitats. De voortplantingstrek van de minder algemene karperachtigen en tal van andere vissoorten valt evenwel buiten deze periode (bv. snoek: februari-maart; stekelbaars: februari; kopvoorn: mei-juli). Naast de voortplantingstrek zijn er bovendien nog andere redenen waarom vissen migreren: dispersie, voedsel zoeken, ongunstige hydraulische omstandigheden,... . Deze trekbewegingen komen het gehele jaar door voor. De voorgestelde methode zal daardoor geen correct beeld geven van de barrièrewerking van de geplande constructies.

Er mag niet enkel gekeken worden naar de ligging van het gebied t.o.v. VEN- of Natura2000-gebieden. Bovendien is, zoals eerder aangehaald, het VEN nog niet volledig afgebakend. Er dient ook lokaal gekeken te worden naar de ligging t.o.v. kleinere natuurelementen in de onmiddellijke omgeving die geen deel uitmaken van het VEN of NATURA2000 en de link tussen deze gebieden en het projectgebied.

(1) Provincie Vlaams-Brabant, 2004 , Provinciaal ruimtelijk structuurplan Vlaams-Brabant, Leuven, 380 p